

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. D. Sîrbu)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, V. Buhnaci, L. Pruteanu)

ÎNCHEIERE

06 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Mariana Pitic
Iurie Bejenaru
Maria Ghervas

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Emilian Chirtoacă împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechime în muncă,

împotriva deciziei din 06 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 03 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La data de 02 martie 2018 Emilian Chirtoacă a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechime în muncă.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, în perioada anilor 1970 – 2008 a activat în organele procuraturii, având o vechime în muncă de procuror de 38 ani.

A menționat că, începând cu anul 1998, fiind în funcția de procuror-șef de secție din cadrul Procuraturii Generale, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă în baza art. 45 din Legea nr. 902-XII din 29 ianuarie 1992 cu privire la Procuratură.

A susținut că, cuantumul pensiei i-a fost calculat și, ulterior, recalculat, în mărime de 80 % din salariul mediu lunar conform funcției deținute, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei la fiecare majorare ordinară a salariului mediu lunar al procurorului în exercițiu.

A afirmat că, odată cu majorarea salariului procurorului în exercițiu în baza Legii nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, cuantumul pensiei i-a fost recalculat conform dreptului dobândit licit la recalcularea pensiei.

A relevat că, Casa Națională de Asigurări Sociale a transmis Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru, mun. Chișinău dosarul său de pensionare, însă ultima, din motive neîntemeiate, l-a lipsit de dreptul dobândit licit.

A invocat că, conform art. 34 alin. (6) din Legea nr. 118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură, procurorii pensionari beneficiau de dreptul de recalculare a pensiei în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, drept pe care l-a dobândit în anul 1998, iar conform art. 73 alin. (8) din Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, procurorii pensionați de asemenea beneficiau de dreptul de recalculare a pensiei pentru vechime în muncă odată cu majorarea generală a salariului procurorilor în exercițiu, astfel, încă odată fiind reconfirmat prin lege dreptul la recalcularea pensiei în mărime de 80% din salariu procurorului în exercițiu conform funcției deținute, dobândit legal în anul 1998.

A mai invocat că, faptul dobândirii în anul 1998 a dreptului de recalculare a pensiei la majorarea salariului de funcție al procurorului în exercițiu și utilizării acestui drept nu este negat de către pârâtă.

A specificat că, prin Legea nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 335-XVI din 23 decembrie 2003 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, salariul procurorului s-a majorat cu 35%, care se achită începând cu 05 aprilie 2013.

A relevat că, conform art. XXIX din Legea nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, începând cu 01 august 2016 salariul de funcție al procurorului se stabilește în raport cu salariul judecătorului, conform Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, ținându-se cont de nivelul Procuraturii, în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de procuror.

A mai relevat că, conform art. 5¹ alin. (3) lit. b) și 5² lit. b) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, salariul de funcție al procurorului în Procuratura Generală, cu o vechime în funcția de procuror de peste 16 ani, este în mărime de 4,5 salarii medii pe economie, iar pentru executarea funcției de conducere de procuror-șef al secției din cadrul procuraturii Generale I se atribuie un spor calculate în raport procentual față de salariul de funcție în mărime de 9%.

A declarat că, toate condițiile indicate au fost întrunite de el, însă Casa Națională de Asigurări Sociale, din motive neîntemeiate, la momentele respective, nu i-a efectuat recalcularea pensiei, lipsindu-l în asemenea mod de dreptul dobândit legal în anul 2010 de recalculare a pensiei, stabilindu-i mărimea pensiei cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia la 01 aprilie a fiecărui an.

A relatat că, la data de 12 ianuarie 2018, considerând că organele de asigurări sociale i-a încălcat grav dreptul de proprietate (pensie), dobândit anterior legal prin aplicarea obligatorie pentru procurorii pensionați a principiului recalculării pensiei la majorarea ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție, s-a adresat cu cerere prealabilă întru restabilirea sa în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție, conform prevederilor Legii nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2003 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la procuratură și articolului XXIX din Legea nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

A notat că, prin decizia nr. C-55/18 din 01 februarie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat în satisfacerea cerințelor înaintate.

A menționat că, atât Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, cât și cele anterioare (din 1992 și 2003) asigură reglementarea garanțiilor sociale, una din ele fiind acordarea pensiei procurorului ca entitate de demnitate publică la o anumită vârstă - 50 ani, cu respectarea obligatorie a principiului de recalculare a pensiei la fiecare creștere ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție.

A precizat că, Curtea Constituțională, prin hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii, funcționarilor publici, a decis că, stipulările legii privind stabilirea unor garanții materiale ale independenței procurorilor, judecătorilor trebuie să corespundă înaltului statut de persoane cu demnitate publică. Aceeași instanță de jurisdicție constituțională a indicat și pentru viitor organelor cu drept de inițiativă legislativă că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, procurorului. Totodată, Curtea Constituțională s-a pronunțat univoc asupra faptului că, cuantumul pensiei stabilite printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată printr-un act normativ adoptat ulterior.

A menționat că, Curtea Constituțională, prin hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004, a statuat că, normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensii, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate.

A solicitat anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-55/18 din 01 februarie 2018 ca fiind ilegală și obligarea părții de a-i recalcula și achita pensia pentru vechimea în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului-șef de secție din cadrul Procuraturii Generale, cu recalcularea acesteia, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie.

Prin hotărârea din 03 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admisă acțiunea depusă de către Emilian Chirtoacă, a fost anulată ca fiind ilegală decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-55/18 din 01 februarie 2018 și a

fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze și să-i achite lui Emilian Chirtoacă pensia pentru vechime în muncă reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului - șef de secție din cadrul Procuraturii Generale, cu recalcularea acesteia, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie. Recalcularea urmează a fi efectuată începând cu data de 05 aprilie 2013 până la data de 31 iulie 2016 conform Legii nr. 37 din 07 martie 2013, prin care a avut loc majorarea salariilor procurorilor cu 35%, și începând cu data de 01 august 2016, conform Legii nr. 152 din 01 iulie 2016.

Prin decizia din 06 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Instanța de apel a reținut că, dreptul social, cu privire la beneficierea de pensie pentru vechimea în muncă, inclusiv și recalcularea acesteia în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu a fost dobândit de către Emilian Chirtoacă anterior modificărilor din 01 iulie 2011 operate la art. 73 din Legea nr.294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură și are valoare economică incontestabilă.

În această ordine de idei, instanța de apel a menționat că, prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, procurorilor, începând cu 01 iulie 2011, li s-a stabilit dreptul la pensie în conformitate cu Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, circumstanțe care au dus la schimbări esențiale în raport cu dreptul la pensie acordat procurorilor care au atins vârsta de pensionare până la modificările de rigoare. Însă, noile reglementări au avut ca scop de a stabili noi reguli în privința colaboratorilor care au activat în organele procuraturii și au obținut dreptul la pensie după intrarea în vigoare a noilor reglementări, adică după 01 iulie 2011 și nicidecum prin noile reglementări nu se prezumă schimbarea situației pensionarilor, foști colaboratori ai organelor procuraturii, care au dobândit dreptul la pensie până la intrarea în vigoare a reglementărilor respective.

În atare circumstanțe, instanța de apel a conchis că, dispozițiile art. 73 alin.(8) din Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, deși au fost abrogate la data de 01 iulie 2011, sunt aplicabile în continuare la recalcularea pensiei procurorilor pensionați până la data de 01 iulie 2011.

Pe cale de consecință, instanța de apel a concluzionat că, prima instanță just a constatat caracterul ilegal al refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-55/8 din 01 februarie 2018. Or, la examinarea cererii prealabile, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a determinat corect raportul juridic în cauză, a interpretat eronat prevederile legale, circumstanțe care, în esență, au și generat aplicarea incorectă a prevederilor legale ce reglementează raporturile juridice legate de stabilirea și recalcularea pensiei reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorilor în exercițiu, ținându-se cont de majorarea generală al salariului procurorului în funcție, în așa fel, fiindu-i încălcat grav dreptul de proprietate (pensie) al intimatului-reclamant, dobândit anterior licit, prin aplicarea obligatorie pentru procurori al

principiului recalculării pensiei la majorarea ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție.

La data de 14 decembrie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt neîntemeiate, deoarece nu au fost constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei și au fost aplicate eronat normele de drept material și procedural.

A menționat că, începând cu data de 01 iulie 2011, drepturile de pensionare a procurorilor au fost reglementate de prevederile art. 46² din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii (în vigoare până la data de 01 ianuarie 2018).

A susținut că, art. 46² din Legea enunțată nu prevedea faptul că, pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor.

A afirmat că, începând cu data de 01 iulie 2011, pensia procurorilor nu se mai recalculează, dar se indexează anual la 1 aprilie conform art. 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998.

A relevat că, instanța de apel, la examinarea cauzei, nu a ținut cont nici de prevederile art. 33 al Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii (cu modificările și completările din 01 ianuarie 2017), care stabilesc expres cazurile în care apare dreptul la reexaminarea pensiei.

A mai relevat că, prima instanță nu a aplicat prevederile art. 46 alin. (1) al Legii nr. 780 din 27 decembrie 2001 privind actele legislative în vigoare până la data de 12 iulie 2018, care prevedea că, actul legislativ produce efecte numai în timpul cât este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultraactiv. Or, la moment, nu este o lege care să prevadă dreptul la recalcularea pensiei procurorilor, deoarece a fost abrogată în anul 2011 și nu poate avea efect pe viitor, nu poate fi ultraactivă.

A invocat că, Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 privind modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost abrogate prevederile art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, ce prevedeau recalcularea pensiilor și indemnizațiilor viagere ale procurorilor, a fost obiectul examinării sub aspectul constituționalității acesteia și prin Hotărârea nr. 27 din 20 noiembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, Curtea Constituțională a recunoscut ca fiind constituționale prevederile Legii nr. 56 din 09 iunie 2011, care prevăd condițiile noi privind asigurarea socială a procurorilor în exercițiu, cât și a celor în demisie.

A declarat că, noile prevederi legale au exclus posibilitatea recalculării pensiei procurorului în demisie în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, însă legislatorul a prevăzut și a acordat o substituție echitabilă (în limitele posibilității resurselor financiare disponibile în buget) în acest sens prin faptul că

pensia procurorilor se indexează anual la data de 01 aprilie, precum prevede art. 13 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998.

A menționat că, instanța de apel greșit a făcut trimitere la Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 21 ianuarie 2000, deoarece procurorii pensionați anterior implementării prevederilor Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 nu au fost prejudiciați că nu li se mai recalculează pensia în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, or, statul nu are dreptul să micșoreze cuantumul pensiei stabilite printr-o lege anterioară. Mai mult ca atât, este cert faptul că, prin modificările operate la lege, declarate constituționale, statul nu a diminuat cuantumul pensiei procurorilor pensionați, ci a abrogat prevederea cu privire la recalcularea pensiei procurorilor, cuantumul pensiei stabilit și achitat anterior procurorilor pensionați până la abrogarea prevederilor cu privire la recalculare, nefiind atins sau micșorat în nici un fel, ci doar se observă o creștere continuă a mărimii pensii odată cu aplicarea mecanismului general de indexare anual conform legii în vigoare.

Prin referința depusă la data de 22 februarie 2019 Emilian Chirtoacă, reprezentat de către avocatul Eugeniu Catana, a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a expediat părților decizia contestată la data de 14 noiembrie 2018.

Astfel, recursul, declarat la data de 14 decembrie 2018, este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Mariana Pitic

judecătorii

Iurie Bejenaru

Maria Ghervas